

A magyar lepke-fauna bővülése.

Irta A. Aigner Lajos.

A Staudinger-Rebel-féle új lepkekatalogusban, mely a termőhelyek felsorolásában Magyarország megnevezését lehetőleg kerüli, mindamellett akad számos oly faj, melynek magyar honosága az irodalomban eddigelé ismeretlen volt, de a melyet ama katalogus hazánkban is előfordulónak jelez, részben ez alkalommal neveztek el. Ezeket az adatokat pedig a mű szerzői, a fentjelzett oknál fogva, bizonyára fel nem veszik vala, ha — alighanem a bécsi cs. k. udvari muzeumból, vagy Bohatsch és Staudinger gazdag gyűjteményeiből vett — biztos adattal nem rendelkeznek. Ezen új adatokat az említett katalogus rendszerében íme felsorolom, hozzá jegyezve, hogy az illető faj Magyarországon kívül hol fordul még elő.

Melitaea arduinna v. rhodopensis Frr. Horvátországban. (Törökországban is?)

Thaumeopoea (Cnethocampa) processionea ab. luctifica Stgr. (Német-, Olasz-, Spanyol- és Törökország.)

Lymantria (Psilura) monacha ab. nigra Frr. (átmenet az *ab. eremita*-hoz.)

Eriogaster (Bombyx) lanestris v. et ab. senecta Graes. (Finnország, Ural, Szibéria, Amur stb.)

Epinaptera (Lasiocampa) tremulifolia v. et ab. ambigua Stgr. (Sarepta stb.)

Agrotis tritici v. seliginis Dup. (Alpok, Sarepta.)

Cucullia scopariae Dorf. (Ausztria, déli Oroszország stb.)

Zanclognatha stramentacealis Brem. Ennek egyetlen magyar példányát *tenuialis* név alatt Rebel újra leírta, de most *stramentacealist* is magyarországinak mondja.

Acidalia camparia H.-S. Délkeleti Magyarország (Balkán, Szicília, Spanyolország, Algir, Kisázsia stb.); *A. virgularia v. australis* Z. (?) (Délkeleti Európa, Olaszország, Algir stb.) *A. rubiginata v. ochraceata* Stgr. (Délkeleti Oroszország, Kisázsia stb.)

Anaitis lithoxylata Hb. Erdélyben (Bosznia, Franciaország, Vallisz, Kisászsia.)

Larentia (Cidaria) munitata Hb. (Északi Európa, Szilézia, Csehország); *L. nobiliaria* H.-S. (Alpok, Norvégia); *L. ruberata* Fr. Északi Magyarország hegységein (Alpok, Német-, Angol-, Oroszország, Skandinávia.)

Tephroclystia (Eupithecia) egenaria H.-S. (Németország, Felső-Ausztria, Stájerország, Livland, Orosz- és Franciaország; *T. cucullaria* Rbl. Horvátország. (Dalmácia, Hercegovina, Karinthia stb.)

Numeria pulveraria ab. violacearia Graes. Horvátország, Erdély (Nyugoti Németország, Svajcz, Usszuri és Japan.)

Ennomus (Eugonia) fuscantaria ab. effuscaria Rbl. Csak Erdélyben.

Gnophos glaucinaria v. falconaria Fr. Horvátország (Dalmácia, Ausztria, Tirol, Olasz- és Franciaország, Kisászsia.)

Lithosia marcida Mn. Magyar Tengeremlék (Sicília, Spanyolország, Algir, Syria.)

Zygaena cynarae v. genistae H.-S. (Délkeleti Franciaország és déli Tirol.)

Rebelia plumella H.-S. (nec. Hb.) Keleti Magyarország (Ausztria, Románia.)

Sesia alysoniformis H.-S. (Dalmácia, Bulgária, Kisászsia.)

Dysphesa (Endagria) ulula ab. infusata Stgr. (Kisászsia.)
Összesen 12 faj és 13 fajváltozat.

Ezen elég szép adalék után felsorolom még a dalmát adatokat is, a mennyiben az illető fajok Magyarországból még nem ismeretesek. Teszem ezt azon oknál fogva, mert a fentemlített mű a Fiuméra és a magyar Tengeremlékre vonatkozó adatokat, kevés kivétellel, Dalmátországhoz sorozza, és mert Dalmátország jogilag amúgyis Magyarországhoz tartozván csak idő kérdése, mikor fog tényleg is ahhoz visszacsatoltatni. Faunáját addig is bizvást számíthatjuk Magyarország faunájához. A Dalmátországból jelzett adatok, melyek — ismétlem — részben okvetlenül Fiumét és a magyar Tengerpartot is illetik, a következők:

Papilio Alexanor Esp. (Görög-, Olasz- és Franciaország.)

Pieris rapae v. Manni Mayer. (Balkán, déli Oroszország, Tura.)

Charaxes Jasius L. (Görög-, Olasz-, Francia, Spanyolország, Algir, Egyptom, Palesztina).

Argynnis Niobe v. orientalis Alph. (Spanyolország, Kisászsia, Perzsia, Fergana, Thian.)

Erebia Afra v. dalmata God. (Kurdisztán, Kisázsia?)

Coenonympha pamphilus ab. Thyrsides Stgr. (Sicilia, Syria, Taurus, Tura.)

Lycaena Escheri v. dalmatica Spr. (Görögország.)

Lasiocampa quercus ab. tenuata Fuchs (?) (Németország, Skóthon.)

Gastropacha quercifolia v. ulmifolia Heuäcker (Sicilia, Spanyolország, Tirol, Szibéria stb.)

Arsilonche albovenosa ab. murina Auriv. (Svédország); *ab. centripuncta* H.-S. (Sarepta, Taganrog.)

Agrotis lucerneae v. dalmata Stgr (csak Dalmácia); *A. melanura* Koll. (Kis-Ázsia); *A. trux v. olivina* Stgr. (Valliz, Spanyolország stb.)

Manestra peregrina Tr. (Török-, Orosz-, Francia-, Olaszország és Kisázsia); *M. chrysozona v. innocens* Stgr. (Görögország, Sicilia, Kisázsia, Perzsia stb.); *M. cappa* Hb. (Karinthia, Olasz-Francia- és Oroszország, Kreta, Kisázsia, Altai.)

Bryophila muralis v. par Hb. (Délnyugati Európa.)

Apamea Dumerilii Dup. (Trieszt, Olasz-, Francia- és Angolország, Kisázsia.)

Ulochlaena hirta Hb. (Oláh-, Bolgár-, Francia-, Oroszország, Szilézia, Algir, Kisázsia.)

Ammoconia senex H.-G. (Isztria, Tirol, Svájj, Francia- és Olaszország, Sicilia, Kisázsia.)

Epunda lichenea Hb. (Angol-, Francia-, Spanyolország, Algir); *v. viridicincta* Frr. (Sicilia, Algir.)

Dichonia aeruginea v. miolauca H.-G. (Olaszország, Kisázsia.)

Dryobota saportae Dup. (Olasz-, Francia- és Spanyolország.)

Sesamia cretica Ld. (Olaszország, Creta, Corsica, Syria, Tura, Fergana.)

Leucania scirpi Dup. Termőhely: Obrovazza. (Délnyugati Európa, nyugati Németország); *L. zaeae* Dup. (Spanyol-, Francia-, Olasz- és Görögország stb.); *L. putrescens* Hb. (Isztria, Angol-, Spanyol-, Francia- és Olaszország, Sicilia, Tura stb.)

Caradrina selini v. minor Kalchb. (Sicilia, Görögország, Syria stb.)

Hydrilla hospes Frr. (Sicilia, Olasz-, Francia- és Spanyolország.)

Amphipyra effusa B. (Spanyol-, Francia- és Olaszország, Corsica, Algir, Syria); *v. et. ab. sciaphila* Stgr. (Görögország, Sicilia)

Taeniocampa rorida H.-S. (Isztria, Bolgár- és Törökország.)

Cleophana olivina Stgr. (Bolgár- és Olaszország, Kisázsia.)

Thalpochares lacernaria Hb. (Spanyol-, Francia-, Olasz- és Görögország, Kisázsia); *Th. ragnsana* Frr. (Kisázsia, China, Afrika, India, Java, Ausztrália); *Th. rosea* Hb. (Ausztria, Oroszország, Kisázsia); *Th. scitula* Rbr. (Spanyol- és Franciaország, Corsica, Sicilia, Algir, Cyprus, Kisázsia, Egyiptom, India.)

Metoponia Koekeritziana (!) v. *subfumata* Stgr. (Taurus.)

Plusia circumflexa L. (Kanári szigetek, Madeira, Déli Oroszország, Kisázsia, Perzsia stb.)

Metoptria monogramma Hb. (?) (Liguria, Francia- és Spanyolország, Sicilia, Algir.)

Grammodes geometrica F. (Karinthia, Olasz-, Francia- és Spanyolország, Kisázsia, Afrika, India stb.)

Catocala conjuncta Esp. (Balkán, Olasz-, Francia- és Spanyolország, Algir, Kisázsia); *C. eutychea* Tr. (Balkán, Görögország, Kisázsia); *C. disjuncta* HG. (Kisázsia, Kurdisztán.)

Exophyla rectangularis H.-G. (Isztria, Tirol, Macedonia, Kisázsia, Fergana.)

Encrostes indigenata v. *undilimbaria* Mab. (Corsica); *E. beryllaria* Mn. (Görög-, Olasz-, Francia- és Spanyolország, Algir, Kisázsia.)

Acidalia litigiosaria B. (?) (Olasz- Francia- és Spanyolország, Corsica, Algir); *A. mediaria* Obth. (Olasz-, Francia- és Spanyolország, Kisázsia); *A. consolidata* Ld. (Karinthia, Sicilia, Görögország, Perzsia); *A. infirmaria* Rbr. (Francia- és Spanyolország, Corsica, Sardinia, Sicilia, Algir stb.); *A. obsoletaria* v. *distinctaria* Gn. (Franciaország, Sicilia, Kisázsia); *A. circuitaria* Hb. (Délnyugati Európa, Olaszország, Corsica, Kisázsia); *A. turbidaria* H.-S. (Déli Európa, Algir, Kisázsia, Perzsia stb.); *A. Beckeraria* Ld. (Spanyol- és Olaszország, Macedonia, délkeleti Oroszország, Kisázsia, China stb.)

Minoa murinata v. *monochromaria* H.-S. (Sarepta, Kisázsia, Altai, Szibéria stb.)

Larentia (Cidaria) salicata v. *ablutaria* B. (Svajcz, Francia-, Spanyol-, Olasz- és Görögország, Corsica, Kisázsia); *L. malvata* Rbr. Termőhely: Lissa (Spanyol- és Franciaország, Sicilia); *L. badiata* Hb. (Közép-Európa, Skandinávia, Finn-, Olasz- és Oroszország, Altai stb.)

Phibalapteryx (Cidaria) vitalbata v. *variegata* Stgr. (Urga, Amur, Japan stb.)

Chemerina caliginearia Rbr. (Francia- és Spanyolország, Algir stb.)

Abraxas pantaria L. (Déli-Európa, Svajcz, Angolország, Algir, Kisázsia, Perzsia.)

Stegania trimaculata Vill. (Délnyugati Európa, Krajna, Tirol, Svajcz, Olasz- és Franciaország, Algir.)

Eumera regina Stgr. (Kisázsia.)

Dasycephala modesta Stgr. (Kisázsia.)

Crocallis tusciaria v. *Gaigeri* Stgr. (Tirol, Német- és Olaszország.)

Gnophos obscuraria v. *calceata* Stgr. (Angol-, Francia- és Örményország); *G. ouustaria* H.-S. (Kanári szigetek, Spanyol- és Olaszország, Kisázsia, Perzsia stb.); *G. asperaria* H.-S. (Krajna, Olasz-, Francia- és Spanyolország, Kisázsia stb.)

Selidosema ericetaria v. *pallidaria* Stgr. (Olaszország, Kisázsia, Persia.)

Encouista miniosaria v. *perspersaria* Dup. (Francia- és Spanyolország.)

Nola subchlamydule Stgr. (?) (Spanyol- és Görögország, Kis-Ázsia.)

Euprepia pudica Esp. (Görög-, Olasz-, Francia- és Spanyolország, Algir.)

Amicta (Psyche) febretha Boy. (?) (Spanyol- és Franciaország, Kisázsia stb.)

Rehelia surientella Brd. = *Suriens* Reutti (Bosznia, Alpok, nyugoti Németország.)

Fumea reticulatella Brd. (Franciaország, Kisázsia.)

Sesia typhiaeformis Bkh. (Déli Német-, Olasz- és Franciaország); *S. osmiaeformis* H.-S. (Olaszország.)

Hepialus amasinus H.-S. (Görögország, Sicilia, Kisázsia, Altai); *H. lupulina* v. *dacicus* Car. (Románia, Bécs, Kaukázus.)

Ezen 55 faj- és 27 fajváltozatból álló gazdag adalék mellett elenyészőleg csekély az, a mivel gyarapodik a magyarországi fauna, ha a részben magyar tartományt képező Boszniának a faunáját is magunkénak tekintjük. Az említett katalogusban csupán egy fajt találunk, a mely Magyarországon még elő nem fordult, t. i. *Phragmatobia (Spilosoma) placida* Friv. (Bolgár- és Törökország, Kisázsia, Tura.)

Tekintetbe veendő azonban, hogy Boszniának lepke-faunája eddigelé irodalmilag csaknem ismeretlen. Annak összeállítása s

illetve közrebocsátása legközelebb várható. Reméljük, hogy abban számos új adatra fogunk akadni.

Összesen 68 fajt és 40 fajváltozatot soroltam itt fel, melyek részben feltétlenül, részben feltételesen tartoznak a magyar faunához, néhány, a (?) megjelölt alakok pedig még kérdésesek.

Végül megjegyzem, hogy itt csupán az úgynevezett *Macrolepidopterákra* voltam tekintettel. A *Microlepidopteráknak*, illetve az idézett katalogus második részében felsorolt lepke-csoportokban található adatoknak hasonló szempontból való összeállítása avatott specialistától várható.

A *Polistes gallica* egyéneiről.

Irta D. E.

A *Polistes gallica* nevű darázs fészkében található egyének tudvalevőleg a következők: Királynék, dolgozók és hímek. Ezért nagyon jól megkülönböztethetők ugyan, de úgy a királynék, mint a dolgozók és a hímek is többféle eltérést mutatnak. Ezen eltéréseket amint tapasztaltam, a következőkben foglalom össze.

A dolgozók, nem tekintve a nagyságot, lehetnek olyanok, melyeknek potrohán sárgás-vörös sávok vannak a tiszta sárga sávok helyett; vannak olyanok, melyeknek potrohán a második gyűrű a hasi oldalon duzzadtabb, nagyobb, és a sáv vagy sárga, vagy zöldes; vannak továbbá olyanok is, melyeknek a felső ajka fölött levő részecske, melyet sárga sávok vesznek körül, nem fekete, hanem egészen sárga lemezek alakjában tűnik fel. A felső ajak fölött levő sárga lemezke, vagy narancs, vagy citrom sárga, a lemezkén vagy feketés sáv húzódik tört vonal alakjában, vagy két fekete folt látható.

A királynék nagyságra nézve kétfélék: nagyobbak és kisebbek: a kisebbek 15 mm. hosszúságúak, a nagyobbak 17—18 mm. hosszúságra is megnőnek. A nagyobb királynék potroha 10 mm. hosszú, a potroh gyűrűi fokozatosan kisebbednek, a kisebb nőstények potrohán az 5—6. gyűrű rendszeren kicsiny. Nevezetes a kisebb nőstények azon változata, melynek második és harmadik gyűrűje aránylag nagy, a 4—5—6. pedig igen kicsiny. Megjegyzem, hogy a királynék potrohán rendszeren az első és második gyűrű